СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 103. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 5-го ТРАВНЯ 1949. — No. 103. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 5, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

НЕУРЯДОВИЙ РОБІТНИЧИЙ БИЛ ЗДОБУВ БІЛЬШІСТЬ

Вашингтон, 3. травня. — Палата репрезентантів ухвалила 217 голосами проти 203 новий законопроект в робітничих справах, який мало що різниться від теперішнього закону Тефта-Гартлі. Є це бил Джана С. Вуда, над яким прийшло до голосування після відкинення билу Симса, предявленого в останній хвилині в імені демократичної більшости. Технічно бил Вуда є тільки поправленим виданням билу Лесінського, згоду повного давніше іменем уряду. Так як тепер справи стоять, бил Вуда піде під дискусію в новім сенаті. Одначе тому, що більшість в палаті репрезентантів є незначна, не є виключене, що демократи ще змобілізують свої сили і перепруть нове голосування.

НЕПЕРЕДБАЧЕНИЙ СТРАЙК У ФОРДА ЗАПОВІДЖЕНИЙ НА ЧЕТВЕР.

Дітройт. — Внаслідок бунту, підготованого в відділі 600 юнії автомобілевих робітників проти головного уряду юнії, 65,000 робітників у фабриці Форда в Ривер Руж заповіли, що вийдуть на страйк у четвер, 5-го травня. Урядові Форда вийшли з предявленням, щоб почати переговори 16. травня над загальним новим контрактом для автомобілевих робітників, одначе відділ 600 юнії заявив, що тут не йдеться про новий контракт, лише ... поспіх ку при складанні частини у різних („асемблі") при будові авт. Застановлення праці в фабриці Ривер Руж може спинити працю у Фордових фабриках в цілій країні найменше на десять днів. Тоді яких 105,000 робітників Форда буде позбавлених праці, а крім того тисячі інших, які приготовляють матеріали для фабрик Форда в інших підприємствах.

НОВИЙ ТЕНОР ВИСТУПИТЬ ПІДЧАС МАНІФЕСТАЦІЇ В КАРНЕҐІ ГОЛ.

Ню Йорк. — Підчас маніфестації з протестом проти поневолення Европи Советами, підготованої представниками тринадцяти націй під опікою організації „Комон Коз" виступить зі співом Іван Дзадан, який прибув недавно як скиталець з Европи. У маніфестації буде брати участь теж представник українців. Квитки на маніфестацію продають тільки національні групи. Українці можуть дістати їх в Українському Демократичному Клюбі в Ню Йорку від Володимира Бакада.

НЕБЕЗПЕКА ЧАХОТКИ РОСТЕ.

Дітройт. — На річнім зїзді Красвого Туберкулічного Товариства стверджено, що число смертних випадків від чахотки малів, одначе сама недуга поширюється й тому остає дальше загрозою для нації. Головним референтом на зїзді був д-р Герберт Едвардс з Ню Йорку.

КОМІСІЯ ЗГОДИЛАСЯ ТІЛЬКИ НА 300,000 НОВИХ ІМІҐРАНТІВ.

Вашингтон. — Повна правнича комісія палати репрезентантів згодилася на допущення 300,000 нових іміґрантів зі скитальщини замість 205,000, як це сказано в теперішньому законі. Проєкт, щоб додатково 100,000 мір допустити президент на випадок потреби, перепав підчас нарад. Наступне засідання комісії назначене на четвер.

ДАЛЬШИЙ ЗАМАСКОВАНИЙ АГЕНТ СВІДКОМ ПРОТИ КОМУНІСТІВ.

Ню Йорк.—Після покінчення перехресних питань, ставлених обороною замаскованій агентці федерального Бюра Інвестиґацій, Анджелі Каломіріс, прокуратор вийшов з черговою несподіванкою у процесі проти 11 провідних комуністів. Цим разом був це свідок Тамес А. Йонґлов, бизнесмен з Ст. Луіс, який від 1945 р. замішався у лави комуністів і складав точні звіти з їхньої діяльности Федеральному Бюрові Інвестиґацій аж до дня, коли його прокуратор покликав на свідка. Йонґлов був правильним членом Комуністичної партії, відновляв свої членські квитки, якщо їх видавали, брав участь у всіх комуністичних підпольних затіях і потвердив дотепершні зізнання попередніх свідків про навчання комуністів, як підготовляти революцію для насильного скинення американського уряду. Як новість зізнав свідок подробиці з діяльности Бетті Ганет, яка приїхала з Польщі в 1914 р. як Рифка Ярошевська, а потім 11 разів зміняла своє призвище. Департамент справедливости призначив її на депортацію, як чужинку. Ганет є членом крайового екзекутивного комітету Комуністичної партії.

ЗАРОБІТКИ ІМІҐРАНТІВ ЗІ СКИТАЛЬЩИНИ В ЛУІЗІЯНІ.

Комісія Переміщених Осіб дістала звіт від Католицького Комітету для Розселення, що заробітки іміґрантів зі скитальщини, які приїхали до плантацій цукрової ростини в стейті Луїзіяна, виносять по $2.90 денно і в багатьох випадках не вистачають на життя родини. У відповідь на це прийшло звідомлення, що це є пересічна платня американців в тих околицях. Комісія заявляє, що прослідить цю справу й оприлюднить звіт. Идеться про те, щоб збільшити число днів праці, бо тепер там працюють по 4 дні і заробляють пересічно по $12 тижнево.

ВАЛЕС ПРО МИРОВЕ НАСТАВЛЕННЯ СОВЄТІВ.

Филаделфія. — Підчас „Мирового Здвигу Волеса" сказав Генрі Волес, що росіяни предявляють такий мир, який робить непотрібним Атлантійський Пакт. Американський уряд мусить негайно прийняти совєтські мирові пропозиції й приступити до конструктивної праці. Про Америку Волес сказав, що вона стала тепер крайною поневолення всупереч засадам з 1776 р. Волес явився в товаристві британського члена парляменту Лестера Гочисона й італійського сенатора Мікеле Гуя. Оба вони належать до прокомуністичних груп.

АМЕРИКАНСЬКА ОБОРОННА ЛІНІЯ ЛЕЖИТЬ У СЕРЦІ ЕВРОПИ, ТВЕРДИТЬ ГЕН. БРЕДЛІ

Вашингтон, 3 травня. — Ген. Омар Бредлі, начальник генерального штабу армії, складаючи свідоцтво в сенатській комісії закордонних справ, заявив, що американський оборонний кордон находиться тепер у серці Европи і що Північно-Атлантійський Оборонний Пакт, на випадок нападу, дасть спроможність Західним аліянтам відбити атаку і завернути війну до Росії з цієї передної сторожі, яка вже тепер перебуває в Европі. Бредлі порівняв теперішне положення з положенням в останній світовій війні і пригадав, що американці втратили 21,000 вояків, заки сформували оборонну позицію на побережжі в Нормандії. Коли ми будемо тримати нашу армію в Европі тепер, нам не треба буде повторити такого експерименту поновно. Ген. Бредлі виявив, що голови спільного генерального штабу однодушно згідні в тому, що аліянтська стратегія на випадок війни буде полягати в тому, щоб переберати офензиву в найшвидшому моменті для „кінцевого увязнення джерел (російської) військової й промислової сили". При запитах ген. Бредлі заявив, що Злучені Держави не підставі Атлантійського Пакту не мають обовязку післати до Европи „масову силу людей", яка ... і тому команда армії не має ще плянів, кільки дивізій треба б поставити над рікою Райном для стримання російської армії.

БОЛЬШЕВИКИ НЕ ВІДВАЖУТЬСЯ ЗАЙНЯТИ ЕВРОПУ

Ню Йорк. — Джеймс Ґ. Блейн, голова Адміністрації Економічної Кооперації (ЕКА) до Бельгії, прибувши з Европи кораблем Квін Мері сказав кореспондентам: „Совєти не відважуться напасти на Европу тепер. У Західній Европі запанував був давніше непереможний страх перед ними, але тепер уже це минуло завдяки допомозі з Пляну Маршала і Атлантійського Оборонного Пакту". Він виявив, що Бельгія й Люксембург находяться тепер в корисному стані, як це він мав спроможність завважати впродовж шости місяців. Він сказав теж, що у віддалі на 300 миль від Англійського Каналу находиться 250,000 російських вояків. „Вони можуть кожної хвилини почати похід до Каналу, одначе не відважуться" — повторив Блейн.

ГЕН. КЛЕЙ ЗРЕЗИГНУВАВ ЗІ СТАНОВИЩА

Вашингтон. — Президент Труман оприлюднив, що голова американського окупаційного уряду в Німеччині, ген. Лушус Д. Клей, зрезигнував із свого посту з днем 15 травня. На його місце будуть справувати уряд тимчасово його заступники, доки не перебере влади назначений цивільний адміністратор.

Назначення нового високого американського комісаря в Німеччині припаде мабуть на час введення в урядування нової адміністрації в Західній Німеччині. У цій справі вже погодилися заступники Західних аліянтів з представниками Німеччини.

ТРУДНОЩІ КОМІТЕТУ НАРОДІВ СХІДНОЇ ЕВРОПИ В АРҐЕНТИНІ.

З Арґентини повідомляють, що місцеві власті в останньому почали ставити всілякі труднощі для праці створеного недавно там Комітету Східної і Середньої Европи, в склад якого входило 17 представників та ціллю якого є представництво поневолених Совєтами східно-европейських народів на південно-американському континенті. В останньому політична поліція не дала дозволу на збори цього Комітету. Причиною такого становища аргентінських властей є політика швидкої асиміляції національностей в Арґентині.

ПРИЇХАЛИ БАНДУРИСТИ

Вчора, дня 4-го травня, мали приїхати на пароплаві „Марін Джомпер" з европейської скитальщини перші 16 бандуристів з відомої їх Капелі, що принесла стільки слави українському імені своїми знаменитими виступами в Західній Европі. Між першими бандуристами, що приїхали до цієї країни, є теж відомий кобзар Данило Кравченко, довша згадка про якого була вже надрукована в цьому щоденнику. Бандуристи, що приїхали старанням ЗУАДКомітету, виїжджають на постійний побут до Дітройту. Треба сподіватися, що вже в короткому часі прийдуть теж інші, з їх знаменитим мистецьким керівником Григорієм Китастим, та що теж американсько-український загал вже в короткому часі матиме можність послухати їх концертів. Відомий режисер і артист Осип Гірняк, що приїжджає тим самим транспортом, залишається в Ню Йорку.

ЕВРОПА ПРИСПІШУЄ СПРАВУ СВОГО ОБ'ЄДНАННЯ

ОДНОЗГІДНІСТЬ НА КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВІ РАДИ ЕВРОПИ

Лондон, 4 травня. Вчора тут в Палаці Ст. Джеймса почалася конференція міністрів закордонних справ 10 західно-европейських країн, предметом якої є справа статуту проектованої Ради Европи. Після щоденних нарад повідомлено про однозгідність всіх учасників щодо принципів, на яких має бути створений цей европейський над-уряд і що ще сьогодні мав би бути підписаний Статут Европи, що передбачує створення над-парляменту західно-европейських країн. В короткому повідомленні британського міністерства закордонних справ, виданому вчора ввечорі, стверджується тільки факт, що міністри закордонних справ відбули наради під проводом міністра Бевина, обговорюючи проект статуту для Ради Европи та що вони продовжуватимуть свої наради сьогодні. Статут, після ухвалення міністрами закордонних справ, мав би ще бути затверджений поодинокими урядами заінтересованих країн і тоді відбудеться перша сесія проектованої Ради Европи, правдоподібно в липні або серпні у французькому місті Страсбурґ.

ДОКЛАДИ ПРОФ. СМАЛЬ-СТОЦЬКОГО ПРО УКРАЇНУ.

В останньому часі проф. Роман Смаль-Стоцький дав цілий ряд дальших докладів про долю України в Совєтському Союзі. Дня 26-го квітня мав в Шел Скул соціяльних студій в Шикаго доклад про Сталіна та його національностеву політику в Совєтському Союзі. Прелеґент говорив про поневолення України, Кавказу та інших народів. На викладі було про приявних 300 осіб. Дня 1-го квітня проф. Р. Смаль-Стоцький був головним бесідником на анти-комуністичному семінарі Американської Леґії в Ошкош, куди зїхались понад 500 леґіоністів з цілої околиці. Прелеґент представив долю народів, зокрема українського народу в Совєтському Союзі, широко представляючи сучасну боротьбу Української Повстанської Армії та переслідування української церкви.

ҐРЕЦЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ПРОПОНУЮТЬ МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ

Прага, 4 травня. „Міністер справедливости" большевицького фіктивного „уряду вільної Греції", Мільтіядес Порфірогеніс, повідомив тут вчора, що його „уряд" готов переговорювати справу замирення з „монархо-фашистами" в Атенах, погоджуючись на посередництва Об'єднаних Націй, подібно як це було між арабами і жидами в Палестині. В цій справі грецькі большевики вже мали навіть звернутися до предсідника Генеральної Асамблеї, д-ра Евата, щоб він допоміг йому приїхати до Ню Йорку, посередничаючи в департаменті стейту в справі візи. Новістю в теперішніх „мирних пропозиціях" грецьких п'ятиколонників є те, що вони вже не ставляють за передумову переговорів відкликання американської і британської військових місій.

ІНТЕРЕСНИЙ ДОКЛАД В ПАРИЖІ.

„Українське Слово" з Парижа повідомляє, що там відбувся з кінцем березня інтересний доклад п. Лаґутенка про рукопис Гертруди, дружини українського князя Ізяслава. Прелеґент мав нагоду студіювати цей рукопис в одному з музеїв в Північній Італії.

УМЕР АНДРІЙ АЛИСЬКЕВИЧ.

Зальцбурські „Останні Новини" повідомили, що в Брні в Чехословаччині помер в 79 році життя визначний український педагог і громадянин, проф. Андрій Алиськевич. Після упадку української держави він виїхав з України і 30 років скитався по чужині, почім для України працюючи.

ЗАПОВІДАЮТЬ ДАЛЕКОЙДУЧІ „УСТУПКИ" СОВЄТІВ В СПРАВІ НІМЕЧЧИНИ

Берлін, 4. травня. — Тут в поінформованих американських і британських колах заповідають, що на плянованій конференції Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав в справі Німеччини наступить драстична зміна совєтської тактики та далекойдучі совєтські „уступки" в справі встановлення одного політичного і господарського режиму в цілій Німеччині. В цих колах вважають, що Совєти тепер докладатимуть всіх сил, щоби не допустити до створення сильної проти-комуністичної західно-німецької федерації й тому готові „погодитися" на всі пропозиції західних союзників, щоби тільки добитися „об'єднання Німеччини" і тим самим не тільки послабити проти-комуністичне наставлення західної частини, але й самим здобути доступ для своїх впливів. Західні знавці совєтських справ заповідають, що на цій конференції міністрів Совєти готові в тих цілях не тільки погодитися на чотирьохдержавний нагляд над виборами в совєтській зоні, але навіть прийняти приготовану на Заході конституцію федеративної німецької держави та прилучити до неї совєтську зону. Це головно тому, що дотеперішня тактика „холодної війни" не тільки не дала Совєтам бажаних результатів, але навпаки, обмежила совєтські впливи тільки до совєтської зони та створила сильне проти-совєтське наставлення на Заході. Для поширення своїх впливів та засягу своєї діяльности на терен цілої Німеччини, Совєти тепер готові на всі „уступки". Тому в західних колах підкреслюється рисковність та проблематичну користь з відновлення тепер знову західно-совєтських торгів за ту саму німецьку шкіру.

АМЕРИКАНСЬКО - НІМЕЦЬКА КУЛЬТУРНА ВИМІНА.

Франкфурт, 4 травня. — Американські власті в Німеччині плянують на найблищий рік сильне поширення програми американсько-німецької культурної виміни, що має за головну мету допомогти німцям очистити свої установи від залишків націзму та переставити їх на західно-демократичний лад. Вже в минулому році понад 300 німецьких учителів, урядників, техніків та інших професіоналістів відвідали Америку, познайомлюючись з американськими інституціями та американськими досягненнями і способом життя. В черговому році такі самі наукові подорожі мали б відбути 1,000 дальших німців. В цілях культурної виміни відбуваються відповідні конференції та виміна думок між американськими і німецькими університетами.

БРИТАНІЯ ПРИЗНАЄ ПОВНУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ІРЛЯНДІЇ.

Лондон, 4 травня. — В британському парляменті вчора внесено законопроект на офіціяльне визнання проголошення недавно повної незалежности Ірляндської Республіки від британської комонвелти. Проте, в законопроекті стверджується, що Ірляндія і в майбутньому не буде для Британії „чужою країною".

Д-Р ДЖЕСУП ПЕРЕСЛАВ МАЛІКОВІ ЗАХІДНІ ПОСТАНОВИ В СПРАВІ БЕРЛІНА.

Лейк Сoксес, 4 травня. — Американський представник в Об'єднаних Націях, д-р Филип Джесуп, переслав вчора совєтському представникові Малікові подані вже до відома західні постанови щодо перервання бльокади Берліна. Західні союзники, як відомо, пропонують, щоби Совєти перервали бльокаду в половині наступного тижня та що вони в тому самому часі відкличуть свої комунікаційні обмеження зі совєтською зоною. Вимагають як передумову цего конференцію Ради закордонних міністрів в справі цілої Німеччини визначено на день 25-го травня і вона мала б відбутися, правдоподібно, в Парижі. Д-р Джесуп переслав Малікові ці інформації за посередництвом післанця, повідомляючи рівночасно Совєтів, що в майбутньому в усіх справах щодо Німеччини вони повинні контактуватися не тільки з Америкою, але і з Британією і Францією. Ще не відомо, коли й яку відповідь дасть на це Малік, але стверджується, що він є в постійному контакті з Москвою та загально вважається, що відповідь наспіє в найблищих днях і що вона буде задовольняюча.

БРИТАНІЯ ЗАПРОПОНУВАЛА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ЛІБІЇ ЗА ДЕСЯТЬ РОКІВ.

Лейк Сoксес, 4 травня. — Покликуючись, що „приблизність справедливости є ліпша ніж жадна справедливість", британський представник в Генеральній Асамблеї вніс вчора резолюцію, пропонуючи повну незалежність Лібії після десятьох років під британською адміністрацією. Він рівночасно поробив формальні пропозиції щодо дальшої долі інших бувших італійських колоній.

ПЕРЕРВАНО ФРАНЦУЗЬКО-ШВАЙЦАРСЬКІ ТОРГОВЕЛЬНІ ВЗАЄМИНИ.

Париж, 4 травня. — В чора тут зірвано французько-швайцарські торговельні взаємини, як французький уряд заборонив торгівлю швайцарськими франками на вільному ринку, у відплату за замороження Швайцарським Банком французьких фондів в тій країні. У висліді, вся торгівля між обома країнами майже цілком спаралізована, хоча вже ведуться переговори для наладнання тих розбіжностей.

В ЧЕХІЇ ЗНОВУ АРЕШТИ, ГЕНЕРАЛІВ.

Відень, 4 травня. — З австрійських урядових кол повідомили, що в останньому часі чеська комуністична поліція заарештувала трьох генералів активної служби та „більшу кількість" інших офіцерів. Усім закидується проти-державну діяльність та змову повалити теперішній большевицький уряд країни.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

ПЕРЕД ІСПИТОМ ЗРІЛОСТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Світ переживає політичну крізу, спричинену советськими повоєнними агресивними актами та комуністичними пятими колонами, насадженими Кремлем у різних країнах. З цеї крізи Москва не сміє вийти переможною не тільки в Европі, але й в цілому світі. Під перемогою розуміємо в сучасну пору таке наладнання відносин між Советським Союзом і демократичними потугами, зокрема Злученими Державами, Великою Британією і Францією, яке дало б змогу Кремлеві відітхнути і вжити передишку на підготовку до зудару зо Заходом у більш догідному моменті.

Хочемо бути оптимістами і тим разом вірити, що американський уряд, який несе на собі сьогодні відповідальність за долю буквально цілого світу християнської цивілізації, не дасть себе з нагоди ліквідації берлінської бльокади звести на манівці. Але, як нам здається, не так треба боятись потягнень самого уряду та його представників-дипломатів, як цього натиску, якого вживають різні ліберальні духовники, професори чи журналісти, що зараз, у таких випадках, „доказують" владі, що мир і злагода кращі війни. Іншими словами — миритись за всяку ціну. Кремль це дуже добре знає і цілком певно буде намагатись використати ту обставину і в сучасному положенні. Тому саме не пора тепер писати, що це є „абсурдом" думати, що диктатури мусять постійно поширювати свої території та що советський тоталітаризм не може жити в мирі зо сусідами. Коли таке пишеться навіть у такій газеті як Ню Йорк Таймс та ще в спеціяльно замовленій статті „знавця", то це дійсно вода на Сталіновий млин. Тим не хочемо сказати, щоб і цей часопис не передбачував небезпеки нового советського підступу, як зійдуться міністри закордонних справ „Великої Чвірки" на нові наради. Одначе все це нівечиться роздвоєністю думки щодо цього, як треба глядіти на червоний тоталітаризм і ту трагедію, яку він приніс людству, а особливо тим народам, що впали його жертвою. Коли пишеться, і то якраз тепер, про світову большевицьку революцію як „мрію", яка в очах самих кремлівських можновладців є справою дуже далекої будуччини, то хіба тільки на те, щоб таким чином склонити Злучені Держави обовязково до угоди з Советами. Та тим тільки додаємо духа сталінським дипломатам, щоб не лякались і нічого не попускали. До того й російська революція була тільки „мрією" Леніна, а як скоро вона здійснилась...

Як надіються, Кремль видвигне на найближчих нарадах справу відреставрування Німеччини і буде раз-у-раз говорити тільки на тему вільної, демократичної й соборної Німеччини, щоб таким чином зашахувати демократичні потуги з їхньою Західною Німеччиною. Ми готові ще бути свідком навіть і такої дивовижної ситуації, що ті, що розбили Німеччину, будуть навипередки її відновляти та ще може творити з неї й нову мілітарну силу.

Демократії мають легкий спосіб провірення, які „мрії" Кремля, коли запитають його, що він думає далі робити з країнами, які загарбав, не зважаючи на свої зобовязання супроти демократичних потуг та підписані ним міжнародні договори. Це є пробний камінь, бо коли навіть з цього нічо не вийшло б, то що тоді думати про інші порахунки з сталінською диктатурою?

Ліквідація берлінської бльокади є нічим в порівнанні з тою проблемою, як треба далі відноситись до Москви. Цю проблему треба демократіям, а особливо Злученим Державам, уже раз основно розчовпати і зрозуміти і відповідно до цього розуміння поступати, щоб усі знали, на чім стоїмо, до чого змагаємо.

„Голос Америки" за залізною заслоною

Попередної неділі Советська Росія спустила залізну заслону на радієву програму „Голос Америки", щоб заглушити цілковито американські вісті, які є призначені для слухачів у Совєтах і в підсовєтських країнах. Від згаданої неділі Совєти пустили в рух найменше 60 могутніх радіо-висилень, з яких кожна коштує пів мільйона долярів, для перешкоди людям почути американську програму. Російські радіо-висильні втримують в поготівлі свою службу безупину так, що коли у повітрі дасться чути „Голос Америки", советські радіо-висильні впродовж 12 секунд вже пускають в рух свої повітряні филі з таким гуком-стуком, що цілковито заглушують американські вісті.

Це вказує, що Москва боїться цього, що передають американські радієві програми. Так дійсно є. Як минулої осені, два советські летуни, лейтнант Пйотр Пірогов і Анатоль Барсов, злетіли на американському летунському майдані коло Лінцу в Австрії, то заявили, що вони не тільки, що ненавидять советську систему, але признались, що до втечі спонукав їх „Голос Америки". Оба лейтнанти були глибоко схвильовані, переповідаючи, яке враження робили на них вісті про життя в Злучених Державах. Це є доказом, що „Голос Америки" доходить до Совєтів і що при його допомозі Америка пробиває Залізну Заслону.

Недавня провірка виказала, що на території Совєтів є чотири мільйони радієвих апаратів, які приймають програми по коротких филях і мають пересічно по двох слухачів. Американці, які приїздять з Совєтів, кажуть, що часом „Голосу Америки" слухає 50 слухачів при одним радієвім апараті в Москві. Советські урядовці здавна боялися наслідків такого заінтересування людей Америкою й тому намагалися або заборонювати слухати програм, або шкодити самій передачі програми.

Один з найзамітніших наслідків „Голосу Америки" показався минулого серпня, коли Оксана Косенкіна вискочила з вікна советського консуляту в Ню Йорку. Це сталося кілька минут передтим, заки мало початися щоденне висилання останньої російської радіо - програми. Програму перервано для надзвичайного бюлетеню про драматичний вискок Косенкіни. Урядовці американської амбасади в Москві не знали, що сталося, але наступного ранку чули, як служба в амбасаді переповідала собі подію в Ню Йорку. Служба довідалася про це від одного прохожого на вулиці, який чув про цю справу по радіо з програми „Голосу Америки". Ціла Москва заговорила про цю подію, хоч советська преса не згадала про неї ні словечком.

Один чеський втікач каже: „Каварні й вулиці порожніють, коли розноситься по радіо „Голос Америки". З Польщі приходять звідомлення, що буквально ціла нація слухає цього голосу. Чарлс В. Тейер, директор програми „Голос Америки" підчас свого побуту в Болгарії почув раз докори від болгарського урядовця за те, що він є причиною саботажу засівної кампанії в Болгарії. Коли він запитався, як це може бути, йому сказали, що то „Голос Америки" підбурив болгарських селян до саботажу. Подібні вісті надходять з Угорщини й інших підсовєтських країн. Тому і не диво, що Совєти вже давно пробували заглушити американську радієву програму. Вони побудували для цієї цілі аж 18 своїх радієвих станцій, одначе всі вони були заслабі. Щойно тепер вдалося їм винайти спосіб, як справді заглушити „Голос Америки".

Е. Г-к.

НОВІ ЗАВДАННЯ

(Дискусійна стаття в справі організування споживчих кооператив).

Прогрес американських українців на національно-культурному полю є очевидний. Добре зорганізовані імпрези для маніфестації нашої національної творчости викликують увагу і признання зовнішного світу для української справи, а рівночасно наповнюють наші серця гордістю і запалюють молоде покоління до праці для свого народу. Українська еміграція стала творчим елементом американської спільноти. Однак суспільне життя є многогранне і кожна його закутина мусить бути дбайливо заповнена збірними зусиллями всего громадянства. Маючи це на увазі, мусимо признати, що в господарськім відношенню американські українці не стоять на тому місці, яке їм належалося б.

Відсоток наших бізнесменів у відношенню до загалу нашої еміграції, дуже малий, а вже про купців і промисловців американської міри нема що й згадувати.

Є різні причини цього явища. Серед нашої еміграції, від її початків, вкорінилася психоза: заробити в Америці дещо гроша і скоро вертати домів. Ця мрія не покидала українця до смертної постелі і стала причиною, що наші емігранти нерадо включалися в американське господарське життя, щоб не вязати себе на стало.

Теж бачиться наших здібних механіків і різних добрих ремісників, що заощадили дещо гроша і, могли б розвинути власні підприємства, але вони цього не роблять і часто мозоляться на різних, не по своїм фаху, роботах і щей за малу плату.

Це неоправдане тимбільше, що Америка — це країна, де ініціятива і працьовитість добре оплачуються. Знаємо, що тих прикмет нашим людям не бракує.

Ми рівнож не створили більше число поважних, суспільних — господарських, чи фінансових установ за виїмком таких як Український Народний Союз та йому подібні установи.

Треба ідейної праці й грошей.

Тепер бачимо наслідки того стану. Перед репрезентацією американських українців стоять сьогодні великанські завдання, які вимагають не тільки ідейної праці, але і грошей, багато грошей, а їх нема. Наше громадянство складає датки жертвенно і щиро, але, ми бачимо, це „вдовина лепта" в порівнанню з потребами, які виринають з нашого бажання боронити український нарід та допомогти йому визволитись і зажити на волі у своїй власній державі.

В такім моменті можемо оцінити значіння суспільної, господарської установи. У. Н. Союз, з нагоди річних зборів асигнує десять тисяч долярів на народні цілі, не враховуючи більших сум в формі дотацій на українські видавництва та ці жертви, що їх складають відділи У. Н. Союзу на ці самі цілі.

У нас силою обставин помножуються гуманітарні, наукові і мистецькі установи. Нам прибувають учені, письменники і артисти. До нас звертаються за допомогою установи зі скитальщини, а місцеві, суспільні потреби не маліють, а стало ростуть.

Стає очевидним, що ми мусимо знайти вихід з того тяжкого матеріяльного положення, інакше тих важних завдань ми не виконаємо.

Події не сміють заскакувати нас неприготованими і незорганізованими. Теперішні, соціяльно-економічні умовини дуже скомпліковані і вимагають від громадянства чуйности і активности.

Наші люди, які живуть в менших і більших містах — це фабричні робітники і зарібники. У відношенню до пересічного стандарту американського життя, життєва стопа наших людей є нище середньої.

В обороні споживача.

Кожна родина, кожного дня, частину заробленого гроша відносить до споживчих і інших крамниць, куди, різними струмочками, відпливають грубі мільйони долярів. В сумі так видаваних мільйонів находяться також поважні відсотки, це дальші мільйони, які в формі заплати за посередництво між продуцентом і споживачем остають в кишенях купців. Ці відсотки, під жадним видом, до нас не повертають.

Ми, як споживачі мусимо платити за товар, який продукує фабрика, чи фармер. Однак, цю найлекшу а найбільше поплатну роботу — цебто посередництво; ми, без сумніву, зуміємо виконати самі краще і доцільніше. Люди, які тяжкою працею здобувають гріш, мусять застановлятися, чи мають право цей гріш викидати легкодушно.

Товариство Краєвого Планування і інші урядові чинники шукають доріг, щоби скріпити купівну силу і піднести життєвий стандарт робітництва. В останньому часі робітничі юнії застановляються над організацією споживчої кооперації для своїх членів. Всі ці заходи урядових і суспільних чинників спрямовані на оборону споживача, який все дальше стає жертвою махінацій різних компаній, картелів і трестів. Для споживачів є одинский засіб оборонити себе перед визиском це: обєднатися і заснувати власні крамниці — споживчі кооперативи.

Коли американські українці зрозуміють цю справу і зуміють зорганізувати в своїх скупченнях споживчі товариства, тоді крім індивідуальних матеріяльних користей, в дальшім своїм розвитку стануть поважним чинником в господарськім життю Америки, а теж скріплятимуть своє суспільне становище та дадуть поважні матеріяльні засоби для розвитку наших громадських інституцій.

Кооперація — дух американської демократії.

Кооперативний рух, з високими вселюдськими ідеалами, дуже підходить до духа американської демократії і в будучности напевно захопить широкі верстви американського громадянства.

Кооперація, як суспільний рух, стремить до ідеального, соціяльно-морального порядку. Цей рух включає в свої ряди громадян без різниці на їх політичні чи релігійні переконання, без різниці на їх матеріяльний та інтелектуальний стан.

Кооперація виховує членські маси в дусі високої моралі, солідарности і справедливости.

Рівночасно кооперація своєю практичною роботою здобуває великі грошеві засоби, частину яких, згідно з волею членства, повертає на народні цілі.

Кооперація в Західній Україні за Польщі.

Кооперація в світі має вже втерту дорогу, а кооперативний рух на західних українських землях в часі між першою і другою війнами, дав українцям величезні матеріяльні і моральні здобутки. Тодішній польський уряд, який різними дорогами змагав до ліквідації українського питання в Польщі, станув перед фактом: В Польщі творилася українська республика зовсім незалежна від Польщі під оглядом господарським. Близько чотири тисячі, різного виду, кооператив, коло десять тисяч платних кооперативних працівників, які всеціло були віддані і працювали для свого народу. Сотні агрономів, інструкторів і інструкторок працювали з рамени „Сільського Господаря" для піднесення нашого сільського господарства з очевидними успіхами. Рівночасно виростали кооперативні і приватні, українські виробничі підприємства і фабрики. Що дальше, все ниділи переляднені паразитами - посередниками, чужонаціональні містечка, а кооперативні союзи ставали центром торговельного руху. Західна Україна, під проводом своєї ідейної централі „Ревізійного Союзу Українських Кооператив", твердим кроком йшла до „Добра і Краси".

Добрим духом української кооперації було наше заслужене Т-во „Просвіта", яка вже перед першою війною почала пропагувати кооперативні ідеї, видаючи популярні кооперативні брошури про кредитову і споживчу кооперацію.

Без сумніву, кооператива на корінних українських землях мала інше підложжя і була стихійним відрухом проти політичної і господарської неволі. В початках справа здавалась безвиглядною. Проти української кооперації твердим муром стояв всесильний чужий капітал, польська поліція і все польське громадянство. Звичайно, в українськім громадянстві також не всі грішили високими, суспільними чеснотами.

Використати уже зорганізовані клітини.

В американських умовинах, перед кооперативним рухом не стоять жадні перепони. На вільній землі, громадяни доброї волі, сходяться, обдумують, рішають і беруться за справу. Треба, безперечно, і тут „доброго духа", який дав би ініціятиву, повів пропаганду і своїм авторитетом заважив там, де є сумніви, чи звичайна інерція...

(Докінчення на стор. 3-тій).

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОВДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

22)

Щоправда, московські толстовці дуже різко засудили це безчинство, але жахвилий хлистовський ритуал, напевне, продовжував і далі розкладати ще морально зацілілі духоборські громади. Що сказав би Толстой, коли б знав, що друге покоління тих, за кого він свого часу так боровся, докотиться до такого жахливого морального падіння, піднесеного до релігійного культу?

І коли в цей час до них під'їхали большевицькі пропаґандисти-аґенти, багато десятків родин та одиниць висловили бажання повернутися на батьківщину, де існує справжня свобода на советських комуністичних основах.

В Новоросійську, куди їх привезли вилечезним океанським пароплавом, советська влада зустріла їх дуже добре. Звичайно, оркестра, музика, промови, прапори, вітання, коштовні гостювання, кіно-спектаклі, авта. Потім, у заквітчаному та прикрашеному плакатами потязі переїзд до Сальських степів, де чекали на них колишні маєтки колишніх поміщиків. Потім знову зустрічі та урочистості, влаштовані їм місцевими урядами...

Духобори торжествували. Сальські степи здавалися їм лоном комуністичного раю, в ім'я якого їхні діди та батьки переносили стільки недолі та переслідувань від клятого царату, а большевики — якщо не янголами, то у всякому разі, такими мирними святими товаришами...

Перші роки не вимагали від них ніяких податків, не зобов'язували ніякими документами та обов'язками, навіть їхньої комунальної школи ніхто не контролював. Одним словом, стовідсоткова релігійно-анархійна громада, створена за науками духоборництва!

Але в кінці 1929 року суцільна колективізація докотилася і до них. До них не тільки в комуну заглянули, але і в їхні душі. Їм запропонували перетворитися на звичайний советський колхоз, або ж...

Друге рішення ухвалило ГПУ і— 1934 року духобори були... арештовані.

Шестеро духоборів опинилися і в Ростовській в'язниці на Багатьянівському провулку. З них лише один ще цікавився зрідка релігійними питаннями, а інші вже настільки морально розклалися, що могли змагатися навіть з урками. Ув'язнені називали їх не духоборами, а „мухоморами" і підсміювались над ними:

— То що, мухомори, де краще було вам: в капіталістичному пеклі, чи в комуністичному раю?

Від цих питань вони відмахувалися руками, із страхом оглядаючись навколо. Ми знали і без їхніх відповідей, що головним пунктом обвинувачення духоборів була їхня заява до обласної влади, якою вони слізно просили дозволу на повернення до Канади. На це відповіли їм терором, розгромом їхнього колгоспу, арештом усіх чоловіків і деяких активніших жінок.

Арештованих порозсилали по сибірських концтаборах, на північ та в Середню Азію, а їхні родини, за вказівками ГПУ, повинні були розчинитися й потонути в наколишніх колхозах та совхозах.

Одного разу я запитав морально - збереженого духобора:

„Скажіть, будьласка, що примусило вас залишити Канаду і приїхати до цієї в'язниці?"

Він подивився на мене, посміхнувся гарною людською посмішкою і прошепотів тихо:

— З жиру собаки казяться. Просоветські канадійські газети та советська пропаґанда спокусили нас багатьма обіцянками советського раю та різними пільгами та свободами. І спочатку, ніби, і було так...

Ми навіть раділи, що знову потрапили на рідні землі... А потім колективізація... Довелось ліквідувати громаду та заснувати колхоз... Тут ми вже й побачили, що потрапили в неволю та й почали посилати прохання в Ростов і Москву, щоб нас повернули до Канади. І то вже на третій рік нашого перебування в колхозі, коли життя в ньому стало гірше пекельного. А до того мовчки терпіли і працювали... Ми приїхали сюди із своїми тракторами, автами, майном та значними грошовими сумами, а сьогодні ми не маємо нічого. Ми стали убогими, нещасними. У нас забрали наше майно, яке придбали в Канаді і тут. Нас розлучили з нашими родинами, позбавили свободи і загнали ось сюди! Тільки тепер ми пізнали істину правду, що таке капіталістичне пекло і большевицький рай! А коли про це ж писали колись так звані канадійські буржуазні газети, ми не вірили їм і вважали все наклепами на советську владу.

Не дивуйтесь нашій нерозважності. В Канаді хворіють на неї 40% трудного населення і ніхто неспроможний переконати їх про те, що ми вже пізнали і переконалися тут, в Сальських степах і в цій в'язниці!

Духобор тяжко зітхнув і безнадійно захитав своєю сивіючою головою. Потім через хвилину, відходячи від мене, він додав:

— Все завалилося й загинуло. Немає правди ніде!

У книжці Сулержицького „З духоборами в Канаду" є оповідання про те, як зимою, в завірюху, двоє духоборів везли свого хворого співбрата до міської лікарні. Під'їжджаючи до міста, хворий, що марив, раптом підвівся на санках і, вказуючи рукою на сяюче в далечині вуличне освітлення міста, екстатично вигукнув:

— Он, дивіться, те світло, до якого ми прагнули все життя! Світло істини і Правди!

(Дальше буде).

Цьогорічний фестиваль нашої молоді

Американсько - українська молодь митрополітальної округи Ню Йорку і Ню Джерзі, зорганізована в своєму Українському Комітеті, що є складовою частиною Ліґи Української Молоді Північної Америки, є тепер в самому розгарі інтензивної підготовки до свого традиційного, в цьому році вже третього музично-танцювального весняного фестивалю, що цим разом своїм розмахом, своєю сміливістю і величавістю мав би перевищити всі дотеперішні того роду імпрези. Факт, що у виконанні програми візьме участь понад сто осіб, що головні ролі обсаджені найкращими в нас артистичними силами, як професійними так аматорськими та що імпреза відбудеться в репрезентативній Карнеґі Гол в Ню Йорку, дає деяке уявлення й про самі можливості цього Фестивалю.

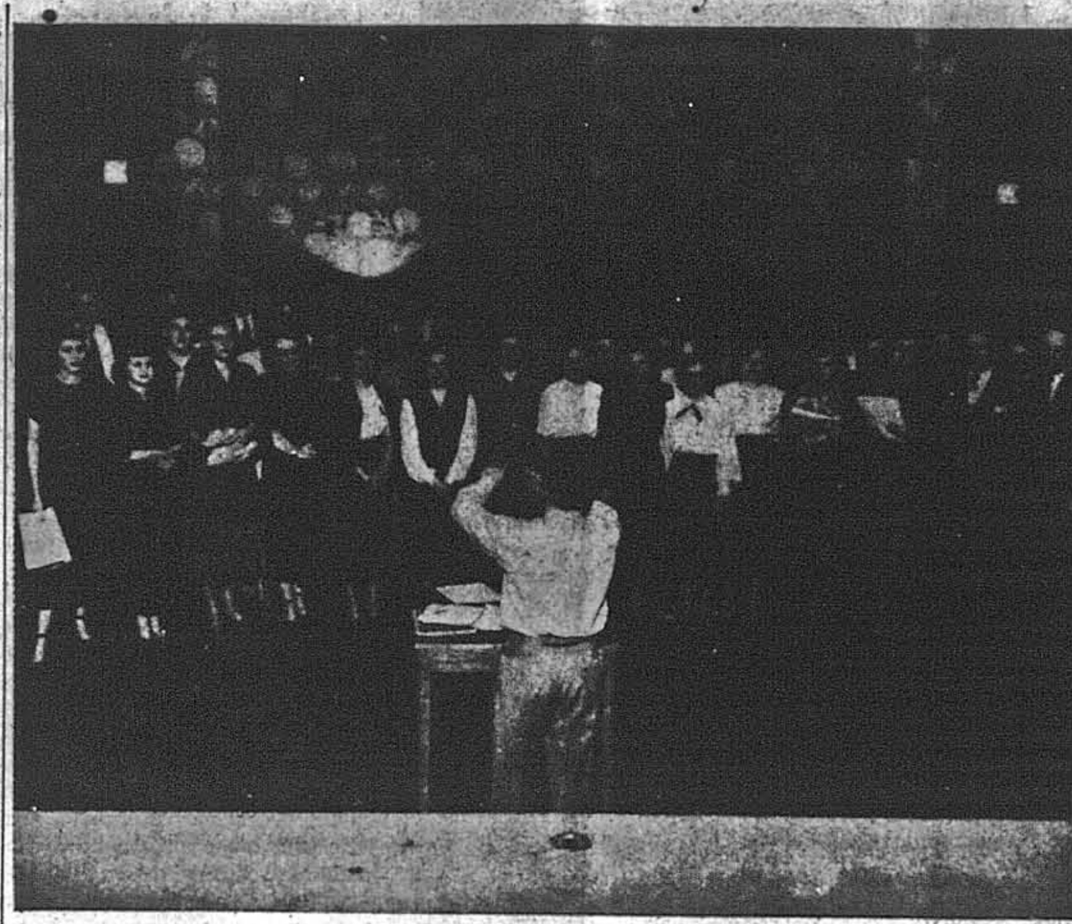
Як уже відомо з принагідних коротких вісток та з газетного оголошення, імпреза відбудеться в неділю, дня 29-го травня, в год. 2:30 пополудні. Як в минулому році подібний Фестиваль був призначений для звеличання пам'яти ґенія України, Тараса Шевченка, так в цьому році цю свою імпрезу молодь зв'язує з одною з найсвітліших сторінок української історії, тріюмфальним в'їздом гетьмана Богдана Хмельницького до Києва 300 років тому. Проте, імпреза буде радше мистецьким віддзеркаленням цілої козацької доби та матиме збірну назву „Гомін України".

Коротко про саму програму. Вона, як і в попередніх роках, відрізняється насамперед своєю оригінальністю та складатиметься з трьох головних частин, кожна з яких є цілістю для себе, але всі вони рівночасно зв'язані зі собою історичним тлом, секвенцією та мистецьким оформленням.

Перша точка програми — це оригінальна інсценізація вїзду Богдана Хмельницького до Києва в 1649 році, приготована спеціяльно на цю імпрезу на підставі відомого образу Івасюка. В цю славетну подію з-перед 300 років допоможе нам перенестись сольоспів двох перших стрічок „Гетьманів", виконаний перед спущеною завісою. Після того ми тепер матимемо можність пережити в мистецькій формі на сцені те, що наші предки пережили на яві 300 років тому: найбільший тріюмф української боротьби за волю, що ним був в'їзд Богдана Хмельницького до Києва. Ми побачимо гетьмана-переможця на його сивому коні, з булавою в руці та в оточенні своїх козацьких старшин і переможного козацького війська. Їм на привіт гратимуть давони Св. Софії, їх вітатимуть гарматні сальви, їм співатимуть похвальні пісні зібрані „маси народу", їх вітатиме патріярх та представники духовенства, міщанства і Академії. Після „Гей не дивуйтесь" пригадає причини цего тріюмфу, що його з черги „нарід" виявить відповідним музично - танцювальним фестивалем. А як Хмельницький наостанці виголосить свою славну і сторичну заяву про визволення всього українського народу, то йому у відповідь з грудей „народних мас" знову пролунає „спонтанна" пісня „Слава нашим козаченькам".

Це перша точка в програмі цього Фестивалю. І так як в ній буде представлений тріюмф української зброї, так в другій частині, буде поставлений наголос на тріюмф української ідеї гетьмана Івана Мазепи, яка до сьогодні править за ціль у змаганнях вже багатьох українських поколінь та стала символом цих змагань, „Велика Ідея Гетьмана Івана Мазепи". В цій оригінальній інсценізації, приготований теж спеціяльно на цей Фестиваль та на підставі відомої трилогії Богдана Лепкого, ми побачимо на сцені цілу велич гетьманського двору, серед таємничих обставин почуємо зложену на хрест, що його привіз Хмельницький зі Зборівського походу, присягу Мазепи, що й лягла в основу його Великої Ідеї — визволення України. Наостанці інсценізації, в якій багато пісень і танців, кожний з нас напевно в думці повторюватиме відомі слова Великого Гетьмана, що „през незгоду всі пропали, самі себе звоювали" та опісля по всі часи всіх зобов'язуючий наказ: „Самопали набивайте, гострих шабель добувайте, а за віру хоч умріте і вольностей бороніте! Нехай вічна буде слава, же през шаблю маєм права!" Його в інсценізації відспіває могутній хор, а оригінальну композицію до цих історичних слів приготовив спеціяльно на цей Фестиваль великий друг нашої молоді, композитор Михайло Гайворонський.

Мазепі не судилось пережити тріюмфу української зброї, як це було за Хмельницького.

ГРУПА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ МИТРОПОЛИТАЛЬНОЇ ОКРУГИ В ПІДГОТОВЦІ СВОГО ФЕСТИВАЛЮ. — На фотографії одна з проб співанки до „Гомону України", що її переводить диригент Степан Марусевич.

Але в Україні затріюмфувала його Велика Ідея. Наслідком дальших історичних подій було те, що представлене в опері „Запорожці за Дунаєм", уривок якої побачимо в третій точці програми цего небуденного Фестивалю нашої молоді.

Закінчення програми сольоспівом дальших стрічок „Гетьманів" зв'яже імпрезу в одну цілість та знову пригадає нам, що все це, що ми бачили на сцені, було тільки згадкою давно минулого, але вічно актуального.

Цьогорічний Фестиваль молоді буде без сумніву імпрезою не тільки великої мистецької вартости, але й загально громадського значення. І так повинно її прийняти наше громадянство та відповідно до того достосуватися.

НОВІ ЗАВДАННЯ

(Докінчення зо стор. 2-гої)

Поміж українськими установами, на американській землі, Український Народний Союз вибився на передове місце завдяки твердої і систематичної праці своїх провідників, ясно очеркненим цілям і найголовніше, що провід цеї поважної установи зумів поєднати матеріяльні інтереси своїх членів з загально національними, українськими цілями.

Однак життя має свої закони. Заавансовані в суспільнім життю установи мусять стало удобрювати ґрунт і творити певні підложжа для свого дальшого росту.

У. Н. Союз має численні, організаційні клітини на широких просторах Америки, які мають завдання не тільки інкасувати обезпеченеві членські вкладки, але також виконують ідейну, національно-культурну роботу і тим здобули собі популярність і довіря серед американських українців. В тих організаційних клітинах УНС працюють вже сотні ідейних громадян, які гордяться Союзовими відзнаками, за ними вже є очевидні досягнення і традиція.

Головний провід У. Н. Союзу та його орган „Свобода" постійно дбають, щоби ці організаційні клітини стало працювали, та щоби їм присвічували нові ідеї і дальші шляхотні завдання. Я певен, що У. Н. Союз та його орган допомогли б теж своїми впливами розвинутись по наших громадах теж і коперативній ідеї. Як те саме зробили б й інші організації, то ми могли б приступити до організації споживчих товариств при помочі своїх організаційних клітин, а наслідки скоро були б очевидні. Успіх всякого діла залежний від того, хто береться за діло.

Для заснування споживчої кооперативи треба малого гуртка ідейних, ініціятивних громадян, бодай сотні членів і зразу треба підшукати солідну людину, яка має добру торговельну практику в американських споживчих підприємствах, та може дати матеріяльне забезпечення за доручене майно.

Уділи членські повинні бути якнайменші (залежно від числа членів), однак в сумі мусять творити капітал вистарчальний для ведення доброго підприємства. На підготовчих зібраннях члени повинні докладно ознайомитись з цілями коперативного руху і статутом, який точно очеркує права і обовязки членів взглядом кооперативного товариства.

Головні принципи (засади Роґчдельських піонерів) мусять від самого початку стати підвалиною діяльности кооперативи, щоби коператива не зійшла на манівці.

Наші старі і нові іміґранти, ставувши карними членами свого споживчого товариства, найдуть у кооперативі рідний дух громадського життя, а молода українська ґенерація, роджена в Америці, дасть нашому кооперативному рухові американське темпо.

Нехай початкові успіхи кооперації нашого громадянства будуть невеликі, все ж таки сам цей факт стане зворотною точкою в суспільно-господарськім розвою американських українців.

Надіюсь, що ці загальні зваги і напрямні стануть темою дальших розважань наших громадян і товариств та викличуть належний відгомін в пресі і прилюдних зібраннях.

Режісер Йосиф Гірняк в Америці

Як довідуємося до Америки приїхав режісер і актор українських театрів Йосиф Гірняк з дружиною Олімпією Добровольською - Гірняк. Режісер Гірняк належав до тих нечисленних Усусусів, що після програних Визвольних Змагань залишилися випадково на Наддніпрянській Україні. Закінчивши Драматичну Студію в Одесі, режісер Гірняк в роки Літературної Дискусії співпрацює в Харківському театрі „Березіль", з відомим режісером і актором Лесем Курбасом. Театр „Березоля" приніс в сучасній українській драматургії небуденні досягнення. Ставлені там песи драматурга Миколи Куліша мали незвичайний розголос в підсовєтській Україні. Сам режісер Гірняк є незрівняним виконавцем ролі Мини Мазайла в одноіменній песі. Роки від 1925-29 є роками розвитку і... знищення „Березоля" а з ним як це звичайно в совєтів буває, і фізичного нищення тих, що з ним звязані. Згодом Микола Куліш, хоч член Компартії іде на заслання, а за ним ідуть Лесь Курбас і режісер Гірняк, та й більше членів театру, що їмже ність числа. Оба перші не вернулися і не вернуться зі заслання. Кружляють поголоски, що Микола Куліш загинув на Соловецьких Островах, а Лесь Курбас перебуває ще десь на „Дальневосточних концлагерах". З великої трійці українського драматичного мистецтва. зберігся єдино режісер Йосиф Гірняк. та й то завдяки военним подіям на українських землях, німецькому наступові і розладдю, що запанувало між совєтами в цю хвилину. Вирвавшися з червоної мясорубки режісер Гірняк далі віддає себе українській сцені. Совєтські концтабори не зломали і не заломали незрівняного маестра сцени, хоч безумовно витиснули пятно на душі і на тілі.

В роках 1942-3-4 (від 1942 до 44) бачимо його не тільки на сцені, але як організатора і директора Драматичної Студії у Львові, що її веде разом з доц. Валеріяном Ревуцьким. На сцені, вперше в історії українського театру ставить режісер Гірняк Шекспірового „Гамлета", що його намірявся даром ставити в Дніпропетровському театрі драми за років „українізації".

Не спочиває режісер і в час, коли приходиться разом з тисячами українців ділити недолю українського політичного еміґранта. Бачимо його тут знову на сцені, з ґротесковим „Мамаєм" власного укладу, а потім при інсценізації творів Миколи Хвильового, що витискали соткам еміґрантів сльози з очей. Майстер української сцени Йосиф Гірняк не тільки режісер і актор, але він ще вчитель і громадський діяч, і під таким кутом він все розглядав театральне мистецтво. Ледви чи підсовєтська українська драматургія має рівного майстра. Обабіч залізної завіси, режісер Гірняк, здається, є сьогодні незаступимою постаттю, що національне мистецтво вміє не тільки відчувати, але й зберігати та передавати в досконалій інтерпретації.

Вримо, що американські українці щиро й дружньо приймуть в свою громаду довголітнього вязня совєтських концтаборів і тюрем, режісера, актора і діяча української сцени — Йосифа Гірняка.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 7.

Відділ:	Жертва:
З похорону бл. п. Г. Стеціва	$16.00
Іван Щупаківський, передпл.	2.00
Dynys Matwiow, передплатник	2.00
Wasyl Hnat, передплатник	1.00
E. Sowirka, передплатник	1.00
Harry Evashew	1.00
56 Микола Дикий	2.00
Julia Tuczapsky	2.00
133 Данило Мотуз	2.00
295 Г. Левко	2.00
295 Е. Тивончук	2.00
295 Harry Monchak	1.00
358 Katherine Pawlyshyn	1.00
460 Стефан Семчишин	1.00

ВСТАВАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

В Параді „Дня Американізації" українська група була найкраще зарепрезентована.

Ще перед дванадцятою в полудне українки і українці почали сходитися на місце збору. Артист Петро Андрусів ще викінчував флот, що був дуже ефектовно споряджений. На переді величезного троку стояла статуя Свободи. Біля неї американські і українські прапори. Від статуї повівав американський зоряний прапор і дугою сходився з українським прапором, на якім яснів золотий тризуб, знак Вільної України. По обох боках сиділи і стояли хлопці і дівчата в народних строях. Задна частина флоту зображала страхіття советського режіму. Колючим дротом відділена частина троку представляла розпяту на хресті Україну за якою три кати комуністинчої диктатури зображували терор, невільництво і голод. Темна краска цеї частини зображувала безпросвітну тьму в якій опинилися мешканці советського раю. Товсті пики катів виказували, кому добре живеться в раю пролетарів.

В скорому часі українська група була зорганізована як слідує: Чоло групи творили американські і українські прапори, які несли наші молоді ветерани.

На чолі українського походу ішла Українсько-Американська Струнна Оркестра під проводом п. Вільчинського. Члени оркестри були повбирані у свої парадні костюми. Орхестра додавала охоти до маршу. Це є організація, яка за останній рік причинилася немало до розголошення імені українців у Филаделфії.

Зараз за прапорами дівчата і хлопці в народних строях несли напис: Юкрейнієн Американс. За написом ішов командант ветеранської групи: п. Іван Романюк. Частина ветеранів були в уніформах армії, нейві і марін кор. Більша частина була у ясно синіх „оверсіс кепс", обшиті золотим шнурочком. Група наших ветеранів складалася з молодих ветеранів, які машерували по вояцьки і карно. За групою ветеранів їхав флот, якого опис подано вище. За флотом ішли члени товариства св. Юрія в синьо-жовтих одностроях. Треба відзначити, що ці наші патріотичні жінки при кожній нагоді все гарно репрезентують українців в місті Филаделфії. Зараз за жінками машерувала група горожан, що в більшости складалася з членів наших горожанських клюбів в Филаделфії,

Український похід замикала найбільша група українських скитальців. Скитальська група була добре зорганізована і здисциплінована. На чолі групи молоді хлопці несли три написи: „Юкрейнієн Дисплейсд Персонс", „Америка авр либерейтор" і „Комунізм енемі оф Юкрейн". Зараз за написами ішли діти скитальців. За дітьми ішли їх тати і мами. Скитальська група вела себе дуже карно. Багато з них, по десятолітнім скитанню остаточно знайшли притулок в найбільшій державі світу, де ще шанується гідність окремої особи. Вони гідно зарепрезентували українське імʼя, а з тим і відношення українців до комунізму.

Через цілий час походу вулицями міста Филаделфії, які були забиті тисячами глядачів, українська група в цілому вела себе спокійно і пристойно. Рівночасно вона виявила привязання і любов до американських ідеалів і гостро наклеймила фалш і облуду комуністичного раю. Комуністична держава по 30-ьох літах кривавого терору і винищення далі лякається навіть найменшої опозиції до свого режіму ще й дотепер боїться дати своїм підданим навіть ту свободу, яку для „іноземного" вжитку проповідує у своїй „сталінській конституції". На папері свобода віри, а на ділі „казьонне" православіє. На папері українська православна церква, а на ділі всеобіймаюча русско-православна церква. Про право існовання українсько-католицької церкви навіть і мови не може бути під „сталінською конституцією", де ніби всі церкви мали б користуватись однаковим правом. Всі віроісповідання крім „казьонного православія" заборонені, а священники по тюрмах за мниму зраду „родіни". І комуністи хочуть переконати нас американських горожан, що під комуністичним режімом є „народна демократія"!

Українці з Филаделфії, в суботу 30-го квітня, своїм організованим виступом плюнули в лице комуністичним диктаторам і здерли фалшиву маску зі „сталінської конституції". Під маскою народної демократії криється терор, невільництво, голод, і тьма кромішна.

Українська група своїм виступом представила в правдивому світлі комуністичну диктатуру. Честь вам брати і сестри, що не вагалися стати в обороні доброго українського імени і так відважно скритикували комуністичний режім.

Український похід був під проводом українсько-американських ветеранів, з Филаделфії і Клифтон Гайтс. Честь ветеранам за кооперацію. Провідником і організатором українського виступу був майор Михайло Дармограй. Йому допомагав для тої цілп створений комітет зі всіх українських організацуй міста Филаделфії. Ціла парада „Дня Американізації" була зорганізована американськими ветеранами чужинних воєн, „Ветеренс оф Форейн Ворс".

Американські часописи у Филаделфії піднесли більші і менші згадки з виступу українців підчас „Дня Американізації".

Пресовий Комітет.

„ЧУДО" ПРИРОДИ.—Цю картину знято в зоологічнім городі в Бонкс, Ню Йорк. Мале козеня щось шепоче мамі до уха. Мабуть нарікає, що воно не таке, як повинно бути, бо ноги як у теляти, шия як у верблюда, а хвіст як у мула.

МОНТРЕАЛ, КВЕБ.

З організаційного життя відділу У. Н. Союзу.

Дня 20-го лютого 473 місцевий відділ Українського Народного Союзу святкував 8-літню річницю свого існування.

Ювилейне прийняття відбулось в Українськім Національнім Домі й почалось в 4 год. пополудні, членки відділу О. У. К. приготовили смачний обід, а до столів засіло поважне число членів та гостей.

Голова місцевого відділу, п. П. Гриневич, відкрив ювилейну програму та попросив п. О. Чайківського до дальшого ведення програми.

Між зібраними були: головний секретар У. Н. Союзу п. Галичин, організатор Союзу п. Гірняк, д-р Остапович, д-р Ревуцький, наші новоприбувші професіоналісти, як д-р Кухаришин, д-р Сілецький, мистець української пісні й диригент хору при Українськім Національнім Обєднанні п. Н. Городовенко, проф. Доленґа та багато інших.

Головний секретар п. Галичин в своїй промові розказав зібраним про цю важну ролю, яку відограв Союз в розбудові нашого життя на американському континенті, про цю велику матеріяльну поміч, яку він давав і дає на різні народні цілі, та про цю корисну працю, яку Союз веде в цілі обзнайомлювання англосаського світу з культурними здобутками українського народу та з його змаганнями до волі, говорив бесідник, можна буде тепер посилити та розгорнути на більші розміри, якщо тільки нова українська іміграція стане масово вступати в члени У. Н. Союзу.

Промова п. Галичина була дуже цінна. Заклик, щоб ставати членами У. Н. Союзу підняв п. Доленґа. У своїй річевій промові бесідник порушив найважніші точки, чому кожний повинен бути членом У. Н. Союзу. Всі бесідники вивязались з своїх промов якнайкраще, а згаданий день лишив по собі гарний спомин, знов у тих, які ще не є членами Союзу, зродив сильну постанову обовязково стати членом цеї найбільшої народної установи, якій глибоко лежить на серці доля українського народу.

На заклик д-ра Кухаришина зібрано на Осередок Культури і Освіти $59.

Членка У. Н. Союзу.

Нові іміґранти

Українці, що приїхали дня 4-го травня до порту в Ню Йорку на пароплаві „Дженерал Тейлор" старанням ЗУАД Комітету:

Викович Олександер; Данилюк Петро, Анна, Марія, Михайло; Дереш Мирослав; Фартушний Яків; Лялька Михайло, Катерина, Уляна, Богдан; Мацюрак Андрій, Володимир; Перчулин Микола, Марія, Параня, Марія, Анна, Михайло, Ірина; Рачок Ольга, Федір, Віталій, Аіда; Сілецький Василь; Тичманович Антоніяна: Тимчій Степан; Війтик Іван, Марія, Анна, Степан, Зенон; Войцеховський Ілія, Теофілія, Валентин, Олена, Євген, Вера, Олександра; Вишневський Олександер, Катерина; Заремба Ярослав, Ольга, Марта; Цинів Семен; Баґан Андрій, Катерина, Степанія, Ольга, Звенислав; Ґалайдіда Андрій, Текля; Калитчук Филимон, Стефанія; Мазур Володимир, Марія, Леонід, Ірина; Мосцівський Яць, Анеля, Ґеновефа; Нидза Володимир; Андрушко Іван, Текля, Анна, Гаврило, Параска; Косенко Іван; Ликтей Ярослав; Наливайко Микола, Поліна, Дмитро, Олександер; Островерха Михайло, Олена; Захарія Василь, Юлія, Емілія; Зарицький Гілярій.

ЧЕНОЛД ДОМАГАЄТЬСЯ 250 МІЛЬЙОНІВ НА СТРИМАННЯ КОМУНІСТІВ В КИТАЮ

Вашингтон. — Американська забезпека на Тихому океані і третя світова війна залежить від подій у Китаю, заявив перед конгресовими комісіями пенсіонований генерал Клер Л Ченолт. Щоб остаточно відвернути катасрофу, Америка мусить виявити „позитивну акцію" для стримання комуністів від дальшого походу і виасигнувати річно по $250,000,000 на таку програму.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 8. травня, в годині 12. вполудне, в Домі Від. УНСоюзу, 841 N. Western Ave. — Т. Шпікула, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє, що специяльні збори відбудуться в суботу, 7. травня, в годині 7:30 ввечір, на Мейн вул., в St. Boniface салі. Просимо всіх прийти на збори, бо є важна справа до обговорення. — І. Вурний, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 8. травня, в гали церковній, 2280 В. 7. вул., зараз по другій Сл. Божій. — За уряд: Н. Декан, предс.; В. Жук, кас.; Н. Бобечко, секр.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

ТАРЗАН, ч. 2086. Тарзан в погоні за Кроном.

Тарзан переконався, що рана Блейка не була небезпечна... ...і тому полишив його під опікою послушника, а самий пустивсь за наставником. Та заки Тарзанові вдалося дігнати тубильців, Крон уже зрівнявся з ними.